

MARGALIDA CARRERA

Unes boires grans amortaven el sol a estones, alleujant la calor que patia tota la gentada que s'aplegava a la plaça. Es podrien comptar quasi mil caps, entre mocadors i barrets, repartits des de les arcades fins al bugader. Negrejavren les finestres que donaven a la plaça per la gent que no volia o que no gosava baixar al mig del batibull.

Havien acudit de molts llocs, alguns de ben lluny, des de Benasc i Gistau; uns altres, des de les valls veïnes de Vilaller, Castanesa i Bonansa. Molts d'ells ja portaven una vetllada allí; esperaven no perdre's cap detall que després no poguessin explicar, i així dir que havien estat a la festa. Perquè, per a la majoria de gent que estava a la plaça, allò era una festa, i no pas de les que en diuen "senyalades". En fi, era un dia especial que trencava les rutines de la vida a la muntanya.

"Ni una sola llàgrima; que no ti veigan pllorar ni una sola llàgrima."

Això es deia a ella mateixa la Margalida Carrera, de Palací de Suils, a sobre del carro que la portaria amb les altres quatre desgraciades fins al pla de Sant Roc.

Amb la mateixa soga que les tenia lligades al carro, hi eren també l'Antona de Teixidor de Sant Pere, la Joana de Llibernal d'Alins, la Catalina de Porté d'Abella, i l'Acna de Sastre de Vilargüé. Aquesta darrera, la més jove de totes, abraçada a la Margalida i amb els ulls banyats pel roig de la desesperació.

"Al foc! Al foc!! Que las cremen!! Matau-las totes!! Bruixas, bruixas!!"

Així cridaven molts dels que envoltaven el carro. Un dels més desaforats era el Ramon de Cotort. I al seu costat, la seua dona Leonor callava, sense atrevir-se a aixecar el cap i mirar les dones als ulls. La Margalida la recordava també així, encongida i buscant amb la mirada el terra de la cabana, el dia que va acudir a demanar ajut per fer-li perdre la criatura que portava a dintre seu. Aquell dia poca conversa van mantenir, per no dir gens. Lo més llarg que li va sentir dir va ser: *"vingo a traure'm el prenyat"*. Assentada a un banquet, esperava en silenci que la Margalida li fes el beuratge amb fulles de ruda. Se'l va beure de seguida, sense fer cap comentari del gust ben amargant del suc, i tot just va mussitar *"merci"* al passar la porta.

"Mira-mi, Leonor. Pot ser el xic no era de Ramon?" Això preguntaven ara els ulls de la Margalida. Però la Leonor no mirava.

Allà al darrera també hi era el mosso de Cierco, veient, atordit, la bogeria en què s'havia convertit la plaça. No deia res, no cridava com els altres. No li sortia de dins renegar contra aquelles dones. Pot ser perquè una d'elles, l'Antona, l'havia curat d'una torçada que es va fer fugint dels soldats quan pescava, en veda, l'estiu passat. L'Antona no sols li va apariar el peu amb les seves fregues de pericó foradat, sinó que també, fent-li beure unes aigües amb un polsim de mandràgora, el va fer volar per damunt d'aquelles muntanyes, sense que els peus s'aixequessin ni un moment de la cabana que la dona tenia al bell mig del bosc.

Encara rai que van poder avisar la Gisabel, que havia anat a buscar herba queixalera i fulles de berbena al bosc de Pegà. La nit que les van prendre a totes, un dels germans de la Catalina va colar pel camí de la Paül cap avall per trobar-se amb la Gisabel. A la tornada

PREMIS
DRAC
2013
V E D I C I Ó

va contar que la mossa havia decidit quedar-s'hi. I allí s'estava, a una cova amagada a la selva de Pegà. Pot ser no podria tornar mai més cap ací; però li costaria menys sobreviure a la vora de raboses i llops, que malviure a prop de la bogeria dels homes. A la Margalida només li penava el poc temps que va poder dedicar a la jove Gisabel. Li quedaven tantes coses per aprendre...

La Margalida va deixar de mirar la gent i va girar el cap buscant els rostres dels dotze Jurats del Consell, tots assentats a una taula llarga, presidida pel Batlle. Parlant amb ell, un a cada costat, el Senyor de Rins i el Senyor d'Arques, abillats tots, taula i prohoms del Consell, amb els seus millors vestits i guarniments. De punta a punta de la taula algú havia repartit uns platets amb branquillons de romaní cremant a poc a poc. Era tanta la malfiança i la seua por a aquestes dones sàvies que, tot i lligades al carro, esperaven que el fum del romaní els protegís contra elles.

També havia de ser-hi el Comte de la Ribagorça, amo i senyor d'aquelles terres. Però era molt més entretingut vagarejar per la Cort del Rei Felip que arribar-se fins a l'últim llogarret del seu comtat. En representació seua havia vingut el Justícia, un homenot gran, vestit de negre de cap a peus, i que, davant de tota aquella munió de pendons daurats i robes de vellut bordeus, verd maragda o blau reial, destacava com un escarabat al bell mig d'un joier.

Des de la punta dreta de la taula se la mirava el Pere del Rasco, el seu cunyat. El carnús seguia posant el mateix esguard calent, aquella mirada lasciva amb què va entrar a casa per primer cop i que era l'avis dels seus desitjos. Mai no la va tocar, segurament per la por que ell li tenia, i sabedor que, si ella ho hagués volgut, el podria haver perjudicat de moltes maneres. Ara la Margalida el fitava, fredament, amb una ratlla de fàstic dibuixada als seus llavis.

El Justícia estava llegint en veu alta la sentència; cap de les cinc dones l'escoltava, prou que sabien com seria el final de tot allò: a la forca i a la foguera. Quan va acabar, la gent es va posar a cridar, aixecant braços i mans, soltant tanta ràbia, que s'haguessin pogut encendre les fogueres des de la mateixa plaça.

La cerimònia seguia segons lo que manava el Consell. Així que ara tocava complir la sentència. El carro es va començar a moure al pas del cavall que el tirava. Ben agafades per no caure, les dones baixaven el cap per no veure tota la ira que brollava dels ulls de la gent, i tota la immundícia que treien per la boca. Crits i escopinades van anar acompanyant el carro a la sortida del lloc.

De matinada, abans que comencés tot, la Margalida havia dit a les altres que haurien de ser valentes, que lo que volia tothom era veure-les ben afligides, suplicant favor, clemència i misericòrdia. Misericòrdia... per què?

Elles només havien procurat ajudar a qui ho demanés, fent servir els ritus, herbes, pocions i ungüents que es passaven de padrines a joves des que els homes vivien en aquestes muntanyes. Però ara els tenien por perquè molts no podien entendre que unes dones sabessin tant. Només va faltar que arribessin notícies al Consell de les trobades que feien al Serrat Negre totes les nits de lluna plena; festes en què, segons els frares que les van acusar, tenien de convidat al mateix dimoni, al que afalagaven amb tots els vicis i capricis. Elles sols feien que negar-ho, però era la paraula d'uniques pobres dones contra la força de l'espasa i de la creu.

PREMIS
DRAC
2013
V E D I C I Ó

El carro anava pujant pel camí del Raval envoltat per tota la gent, amb la mateixa disbauxa amb què acompanyarien unes setmanes després als músics que vindrien per a la romeria de Santa Llúcia. I si no hagués estat per l'escamot de soldats que havia portat el Justícia, i que marxaven a la vora del carro, haurien arribat totes les dones ben escalabrades per les pedres que la canalla provava de tirar.

Amb el cor encongít dins del pit, però amb la mirada serena i clara de les persones que mal no han fet, la Margalida Carrera es va girar per veure les teulades de Sant Pere, i al darrere, el Serrat Negre. Mirant cap a la dreta va albirar com s'acostaven un grans núvols grisos de tempesta, recargolant-se al passar per les crestes del Turbó. I per davant d'ells, una àliga negra es deixava portar pel vent.

Llavors, tancant els ulls va demanar, com si fos la darrera voluntat del condemnat, que vinguessin uns altres temps, uns altres vents a aquestes muntanyes, que arribessin unes altres matinades en què els homes i les dones només es morissin al llit, i per amor.

A l'arribar a dalt de tot del pla de Sant Roc, el carro es va parar en sec. Per un moment, va semblar que la cridòria callava, o pot ser era que les cinc dones ja no escoltaven. La Margalida va obrir els ulls i va mirar les banderes del Consell i de la Ribagorça, que voleiaven a cada punta de la tarima. I al mig, les cinc forques penjant d'una biga i baldant pel vent, com si fossin també cinc banderes: les banderes de la vergonya, de la injustícia, de la falsedat, de la covardia i de la misèria dels homes.

Fi